

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๔๔ - ๔๕/๒๕๕๔

เรื่องพิจารณาที่ ๓๑/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๓๙/๒๕๕๒

วันที่ ๑๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓ หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย โดยมาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ เป็นบทบัญญัติในบททั่วไป ซึ่งมาตรา ๒๖ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้งโดยปริยายหรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมายทั้งปวง

มาตรา ๒๘ เป็นบทบัญญัติหลักการที่ยินยอมให้บุคคลอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน รวมทั้งยินยอมให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ

ที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไป

มาตรา ๒๙ เป็นบทบัญญัติที่ประกันความมั่นคงแห่งสิทธิ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลจะกระทำมิได้ภายใต้หลักเกณฑ์ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ คือ ต้องอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดและต้องกระทำเท่าที่จำเป็นเท่านั้นและจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพมิได้

มาตรา ๓๙ เป็นบทบัญญัติที่รับรองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา โดยต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

มาตรา ๔๕ เป็นบทบัญญัติคุ้มครองการใช้เสรีภาพของบุคคลในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น และจะจำกัดการใช้เสรีภาพดังกล่าวมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน

มาตรา ๖๓ เป็นบทบัญญัติคุ้มครองการใช้เสรีภาพของบุคคลในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ และจะจำกัดการใช้เสรีภาพดังกล่าวมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของประชาชน อันเป็นบทบัญญัติทั่วไป ไม่ได้เป็นบทบัญญัติให้สิทธิแก่บุคคลใดที่จะอ้างได้ว่า มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญตามมาตรานี้ได้ และศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย

ที่ ๘/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๘ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๓ วินิจฉัยไว้ว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติรับรองถึงหลักประกันความมีผลผูกพันโดยตรงของสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ โดยไม่มีข้อความได้รับรองสิทธิและเสรีภาพในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ เนื่องจากสิทธิและเสรีภาพที่เป็นเรื่องเฉพาะมีบัญญัติอยู่ในมาตราอื่นของรัฐธรรมนูญ จึงมิใช่บทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่บุคคลที่จะโต้แย้งหรือกล่าวอ้างว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรานี้ได้ ดังนั้น จึงมีประเด็นวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓ หรือไม่

เห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร โดยมาตรา ๑๑๖ เป็นความผิดฐานปลุกปั่นยุยงประชาชน บัญญัติว่า ผู้ใดกระทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา หนังสือหรือวิธีอื่นใดอันมิใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ หรือมิใช่เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือติชมโดยสุจริต (๑) เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดินหรือรัฐบาล โดยใช้กำลังข่มขืนใจหรือใช้กำลังประทุษร้าย (๒) เพื่อให้เกิดความปั่นป่วนหรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชนถึงขนาดที่จะก่อความไม่สงบขึ้นในราชอาณาจักร หรือ (๓) เพื่อให้ประชาชนล่วงละเมิดกฎหมายแผ่นดิน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ เป็นบทบัญญัติความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน โดยมาตรา ๒๑๕ เป็นความผิดฐานก่อการจลาจล วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ผู้ใดมั่วสุมกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไป ใช้กำลังประทุษร้าย ชูเชิญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ วรรคสอง บัญญัติว่า ถ้าผู้กระทำความผิดคนหนึ่งคนใดมีอาวุธ บรรดาผู้ที่กระทำความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และวรรคสาม บัญญัติว่า ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นหัวหน้า หรือเป็นผู้ที่มีหน้าที่สั่งการในการกระทำความผิดนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และมาตรา ๒๑๖ เป็นความผิดฐานไม่ยอมเลิกมั่วสุมเมื่อเจ้าพนักงานสั่งให้เลิก บัญญัติว่า เมื่อเจ้าพนักงานสั่งผู้ที่มั่วสุม

เพื่อกระทำความผิดตามมาตรา ๒๑๕ ให้เลิกไป ผู้ใดไม่เลิก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยไว้หลายประการ โดยเฉพาะสิทธิในกระบวนการยุติธรรม เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ อันเป็นสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนที่นานาอารยประเทศที่มีระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยต่างมีให้มีการจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าว เว้นแต่การใช้สิทธิของบุคคลได้ล่วงละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ความมั่นคงภายในของรัฐ หรือความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน รัฐธรรมนูญได้ให้อำนาจแก่รัฐตรากฎหมายเพื่อจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวได้ แต่ทั้งนี้การตรากฎหมายเพื่อจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวต้องกระทำเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ ส่วนประมวลกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมความประพฤติของบุคคลที่อยู่ร่วมในสังคม เพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำที่ก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยในความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักรหรืออันเป็นการล่วงละเมิดสิทธิและเสรีภาพในชีวิตร่างกายและทรัพย์สินของบุคคลอื่น และมีสภาพบังคับหรือบทลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดหรือผู้กระทำการล่วงละเมิดนั้น ซึ่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ เป็นบทบัญญัติความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร มาตรา ๒๑๕ เป็นบทบัญญัติความผิดฐานก่อการจลาจล และมาตรา ๒๑๖ เป็นบทบัญญัติความผิดฐานไม่ยอมเลิกมั่วสุมเมื่อเจ้าพนักงานสั่งให้เลิก บทบัญญัติแห่งกฎหมายทั้งสามมาตราดังกล่าวจึงเป็นไปเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลมิให้บุคคลอื่นมาล่วงละเมิด เป็นการป้องกันความเสียหายแก่ความมั่นคงภายในของรัฐ รักษาความสงบสุขเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน รักษาสถาบันทางสังคม และมีใช่เป็นการให้อำนาจรัฐล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ หรือเป็นการลิดรอนสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา อีกทั้งเป็นบทยกเว้นของรัฐธรรมนูญที่ให้รัฐตรากฎหมายเพื่อจำกัดเสรีภาพของบุคคลในการแสดงความคิดเห็นหรือเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ และมีได้กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพแต่อย่างใด

อาศัยเหตุผลดังกล่าวจึงเห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓

นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ